

Landbruksplan for Sirdal

**- en plan for landbruksnæringen/forvaltningen
i Sirdal (2014-2018)**

Innhold

Forord.....	3
Innledning.....	4
Bakgrunn for planarbeidet	4
Formål.....	4
Mål og strategier	5
Kommuneplanen sin samfunnsdel for Sirdal kommune 2006 - 2018.....	5
Nasjonale rammevilkår.....	5
Utfordringer for landbruksnæringen/forvaltningen i Sirdal	6
Jordbruk.....	6
Økonomisk støtte til landbruket	6
Jordvern.....	7
Eiendomsstruktur	7
Jordbruksdrift	7
Husdyrhold	8
Økologisk landbruk.....	9
Skogbruk.....	9
Eiendomsstruktur	9
Skogsbilveger.....	9
Skogkultur.....	10
Faghjelp	10
Skogbruk og miljø	10
Nye næringer i landbruket / Tilleggsnæringer	11
Ny næringsvirksomhet i landbruket / tilleggsnæringer	11
Etablering av Sirdalsmat SA.....	11
Etablering av ny næringsvirksomhet/tilleggsnæring og forholdet til planverket	11
Utfordringer knyttet til miljø og kulturlandskap	12
Arealavrenning	12
Punktutslipp.....	12
Kulturlandskap/Kulturmiljø	12
Arealklassifisering og jordvernstrategi.....	12
Kommunal arealforvaltning.....	12
Kjerneområde landbruk	13
Metode for avklaring av kjerneområde	13

Klassifisering av skogbruksareal i skogbruksplaner.....	13
Jordvernstrategi	14
Retningslinjer for saksbehandling	14
Jordloven	14
Deling av landbrukseiendom.....	15
Driveplikt	16
Nye bygninger og veier på landbrukseiendommer	17
Kommunal støtte i landbruket i Sirdal.....	18
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	19
Skogbruk.....	20
Skogfond.....	20
Rentene av skogfondmiddel.....	21
Nærings og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)	21
Konsesjonsloven	22
Konsesjon	22
Nedsatt konsesjonsgrense.....	23
Boplikt.....	23
Forurensning	24
Jordbruksforskriftene	24
Handlingsplan	24
Handlingsplan generelt	25
Handlingsplan jordbruk	25
Tilleggsnæringer	26
Handlingsplan velferd og utdanning	26
Handlingsplan skog og utmark.....	27
Oppfølging og virkning av planen.....	27

Forord

I 2003 ble det utarbeidet "Tiltaksplan for landbruket i Sirdal" som består av 3 deler, der del I omhandler målsetninger og hovedstrategier for landbruket. Del II omhandler handlingsplan med tiltak. Del III omhandler miljø- og næringstiltak i jord- og skogbruket. Sirdal har også økonomiske midler til å støtte diverse tiltak i landbruket. Regelverket for disse midlene ble sist revidert i 2009.

"Landbruksplan for Sirdal" - en plan for landbruksforvaltningen i Sirdal i perioden 2014-2018. Planen er et forvaltningsverktøy til bruk i den daglige saksbehandlingen og i den langsiktige arealplanleggingen. Den er tiltaksplan for konkrete tiltak i forbindelse med de utfordringene en har i landbruksnæringen. Planen inkluderer også revidering av regelverk for kommunale støttemidler til landbruket. Planen erstatter Tiltaksplan for landbruket i Sirdal fra 2003.

Mandatet for arbeidet ble behandlet og vedtatt av utvalg for teknisk, landbruk og miljø i møte den 16.10.2012.

Landbruksplanen er sektorplan til kommuneplanen. Planen kan ha nytteverdi på flere ulike måter. Planen kan bidra til økt aktivitet og nye tiltak innen landbruksnæringen. Den vil også kunne være et forvaltningsverktøy for kommunen som landbruksmyndighet og et sektorbidrag til kommuneplanen. Med utgangspunkt i de nasjonale mål er det viktig at kommunen formulerer egne mål for hvordan landbruket i kommunen skal utvikles videre, hvordan arealressursene bør forvaltes og hvordan arbeidsplasser kan skapes.

Gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven fatter kommunene bindende beslutninger om arealbruken. Landbruket er en arealavhengig sektor som driver sin virksomhet i områder avsatt til landbruk- natur- og friluftsmål. I områder med utbyggingspress oppstår det ofte sterke ønsker om å ta slike arealer til utbygging. Det er derfor viktig at de "grønne sektorene" deltar i plan- og beslutnings- prosessene for å gjøre sine interesser gjeldende. Planen er basert på forutsetninger gitt i lover, forskrifter og dagens nasjonal politikk.

Planen er utarbeidet av enhet for arealforvaltning i samarbeid med en arbeidsgruppe bestående av:

Tom Inge Liland (Sau og geit)
Sigmund Lindeland (Bonde og småbrukerlaget)
Gunn Siri Ousdal (Bondelaget)
Torunn Handeland (Produsentlaget)
Tor Audun Tonstad (Skogeigerlaget)
Karl Edvard Fjeldsaa (TLM)
Åse Bente Sinnes (TLM)
Rolf Guddal (TLM)
Halldor Gislason (Landbrukskontoret)

Sekretariat for planarbeidet har vært Landbrukskontoret i Sirdal.

Innledning

Bakgrunn for planarbeidet

Bakgrunnen for initiativet til å utarbeide en ny landbruksplan for Sirdal er følgende forhold:

- Tiltaksplanen fra 2003 for landbruket i Sirdal har gått ut av dato.
- Press på landbruksarealene for å omdisponere landbruksarealer til andre formål.
- Sterkere jordvern; Sentrale landbruksmyndigheter har gitt klare signaler om et sterkere jordvern, spesielt for de beste jordbruksarealene.
- Landbruk i omstilling; Det er behov for å vise status og utviklingen i landbruket i Sirdal. Det er gitt signaler fra øvrige myndigheter at matproduksjon må økes.

Formål

Formålet med planarbeidet er nedfelt i mandat vedtatt av kommunen i oktober 2012:

Arbeidet med revidering av landbruksplanen står i hovedsak av:

- Å belyse utviklingen i landbruket fra 2003
- Å evaluere hvordan en har klart å følge målsetninger i landbruksplanen
- Hva har en oppnådd i forbindelse med planlagte tiltak
- Å revidere strategier for landbruket
- Å revidere regelverk for økonomiske virkemidler
- Å revidere strategier for bruk av SMIL – midler
- Utpeke kjerneområder for landbruk (Kart)
- Utrede ordningen med boplikt som virkemiddel for å opprettholde bosetting
- Mulighetene for økt aktivitet for utnyttelse av skogressursene
- Mulighetene for omsorgstjenester (Innpå tunet) og andre tilleggsnæringer knyttet til landbruket
- Muligheten for foredling av råvarer fra landbruk og natur med vekt på nettverksbygging for markedsføring og salg av lokale produkter.
- Å utarbeide retningslinjer/prinsipper for saksbehandling for å sikre likebehandling av sakene, øke innbyggernes forutsigbarhet og effektivisere saksbehandlingen.

Formidling av fakta om landbruket og utviklingen i næringa er et av målene med planen. Kunnskap om landbruket er nødvendig for å kunne utvikle en lokal landbrukspolitikk og for at det skal tas nødvendig hensyn til landbruket i all samfunns- og arealplanlegging.

For at forvaltningen av landbruksarealene skal være langsiktig, helhetlig og mer forutsigbar, og for å sikre de nasjonale mål om et sterkere jordvern av landbruksarealene.

Videre skal det utvikles felles retningslinjer og prinsipper for saksbehandling i henhold til landbrukslovgivningen. Målet med dette er å sikre likebehandling, være mer forutsigbar i enkeltsaker og forenkle saksbehandlingen.

Landbruksplan for Sirdal er en andregenerasjonsplan for perioden 2014-2018.

Det er et mål at planen revideres en gang hvert fjerde år. Hyppigere revidering kan være nødvendig på deler av planen ved endringer i lover, forskrifter og nasjonal politikk.

Mål og strategier

Kommuneplanen sin samfunnsdel for Sirdal kommune 2006 - 2018

Målsetting for landbruket:

- Utpeke kjerneområder for landbruk
- Utrede ordningen med boplikt som virkemiddel for å opprettholde bosetting
- Målretta bruk av tilskuddsordninger
- Holdningsskapende arbeid i forhold til estetikk
- Ivareta kulturlandskap i tråd med planen
- Økt lokal utnyttelse av skogressursene
- Omsorgstjenester knyttet til landbruket
- Foredling av råvarer fra landbruk og natur

Nasjonale rammevilkår

Stortingsmelding nr. 9 (2011 – 2012) “Landbruks- og matpolitikken” legger hovedlinjene for den nasjonale landbrukspolitikken neste år framover.

Overordnede mål for norsk landbruks- og matpolitikk er:

- Matsikkerhet
 - Økt bærekraftig matproduksjon
 - Trygg mat og fullverdig kosthold
 - Ivareta forbrukerinteresser
 - Norge som konstruktiv internasjonal aktør
 - Videreutvikle Norge som matnasjon
- Landbruk over hele landet
 - Sikre bruk av landbruksarealer
 - Styrke og bidra til sysselsetting og bosetting
 - Politikk tilpasset regionale muligheter
- Økt verdiskaping
 - Konkurransedyktige verdikjeder og robuste enheter
 - Gode kompetansemiljø
 - Konkurransedyktige inntekter
- Bærekraftig landbruk
 - Beskytte arealressursene
 - Produksjon av miljøgoder

- Sikre naturmangfold
- Klimautfordringene – landbruket er del av løsningen
- Redusere forurensingen fra jordbruket

Å produsere nok, trygg og variert mat av god kvalitet er den viktigste oppgaven landbruket løser for samfunnet.

Det skal legges til rette for landbruk over hele landet med sikte på matproduksjon, verdiskaping, bosetting, sysselsetting og ivaretagelse av kulturlandskap.

Økt verdiskaping krever nyskaping og at mangfoldet av ressurser tas i bruk. Økt kunnskap om alt fra grunnleggende agronomi til bruk av bioteknologi i sortutvikling og avlsarbeid, vil danne grunnlag for en med ressurseffektiv, bærekraftig og lønnsom matproduksjon.

Økt aktivitet i skogbruket skal kombineres med bedre kunnskap om miljøverdiene i skog og styrkede miljøhensyn i skogbruket i tråd med ST.meld. nr. 39 (2008-2009), og på en slik måte at tilstanden og utviklingen kan dokumenteres og gjøres offentlig tilgjengelig.

Det er et nasjonalt mål å verne dyrkbar og dyrka jord. Arealene som er egnet til matkornproduksjon er mest utsatt for omdisponering fordi de i stor grad ligger rundt byer og tettsteder der utbyggingspresset er størst. Årlig bygges det ned om lag 20 000 dekar dyrket og dyrkbar mark. Fortsetter denne utviklingen vil halvparten av gjenværende jord egnet til matkornproduksjon være borte om 40 år. Landbruksdepartementet har de siste årene signalisert en skjerpet jordvernpolitikk blant annet gjennom St. meld nr. 29 (1996-97) ”Arealmeldinga”, St. meld nr. 19 (1999-2000) ”Landbruksmeldinga” og St. meld. Nr. 9 (2011-2012) ”Landbruks- og matpolitikken”.

Utfordringer for landbruksnæringen/forvaltningen i Sirdal

Jordbruk

Økonomisk støtte til landbruket

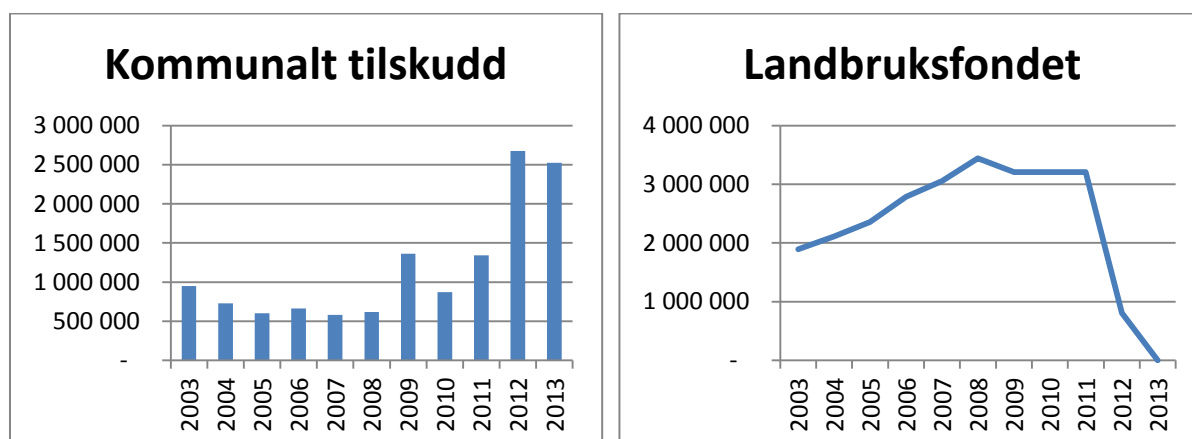
Kommunen har god støtteordning for landbruket. I perioden 2003 til 2011 var nesten ikke nye investeringer i driftsbygninger. Kommunen avsette midler til kommunal støtte hvert år og hvis de ikke var brukt opp var de lagt i fond til senere behov. I 2011 var i overkant av kr 3 000 000,- på fond. Midler i landbruksfondet ble oppbrukt i 2013. For året 2014 tildeler kommunen ekstra midler til investering i nye driftsbygninger.

I perioden før 2009 var det lite med nye investeringer i nye driftsbygninger. I 2009 ble bygd 1 nytt sauefjøs (Tom Inge Liland). I 2012 ble det bygd nytt robotfjøs på Tveiten og nytt storfe fjøs på Bjunes. I 2013 kom nye sauefjøs på Fidjeland, Kvæven, Sinnes, Tveiten, Skreå, Ousdal og Visland. Det bygges også stort storfe fjøs på Oftedal og nytt kufjøs på Espetveit nord.

Det er planlagt nytt sauehus på Tonstad, nytt robotfjøs på Bjørnstad og nytt storfe fjøs på Skreå.

Dessuten er det gjennomført/planlagt utbetring/utviding av driftsbygninger på bruk på Fidjeland, Tjørhom, Seland og Josdal.

Bildet nedenfor viser utviklingen av kommunal støtte i perioden 2003 - 2013

På grunn av stor etterspørsel etter støtte til diverse tiltak er tilgjengelig kommunale midler for 2014 mest oppbrukte i mai. Kommunen ser det som svært positivt at ordningen er så populær, det gjenspeiler at det er stor aktivitet i næringen.

Jordvern

Sirdal kommune er en stor kommune i areal. Største delen er utmark som sammen med jordbruksarealer er produksjonsarealer som er svært verdifulle i et lokalt perspektiv. Vekst i fritidsbebyggelse har medført et økende press på å disponere utmarksarealer til fritidsformål.

Omdisponering har skjedd i ordinære kommune- reguleringsplanprosesser og som mer tilfeldige dispensasjonssaker.

Jordvernet er viktig lokalt og i nasjonal sammenheng. Kommunene må ta nødvendig hensyn til vår nasjonale matvaresikkerhet, dvs. nasjonens behov for å kunne produsere mat også i framtida. Jordvern gir kommende generasjoner handlefrihet, det er viktig for å ta vare på kulturlandskapet og det er viktig for økonomien og verdiskapingen i landbruket.

Eiendomsstruktur

Gårdene i Sirdal er små. Gjennomsnittsstørrelsen på jordbruksareal på alle eiendommer som har mer enn 5 dekar dyrket mark, er ca. 46 dekar. Gjennomsnittsstørrelsen pr. foretak/ driftsenhet var i 2014, 150 dekar. Dette forklares med at svært mye dyrket mark drives som leiejord.

Økonomien i næringa tilsier at driftsenhetene stadig må bli større for å overleve som selvstendige enheter.

Jordbruksdrift

Ut fra tallene i tabellen nedenfor leser vi at det er stadig flere som gir opp landbruksproduksjon på egen gård. Vi ser imidlertid at arealene leies bort, slik at de gjenværende driftsenhetene styrkes, og at arealet med dyrket mark opprettholdes på denne måten. Trenden med færre og større driftsenheter skyldes synkende økonomi i tradisjonelt jordbruk og relativt god tilgang på annet arbeid. Dette er en nødvendig tilpasning til rammebetingelsene for landbruket. Det er ikke utsikt for endring i motsatt retning.

Bekymringen og tendensen går imidlertid mot at marginal jord i utkantområdene, og små urasjonelle ”jordstykker” i sentrale områder ikke vil bli drevet på grunn av stadig større krav til effektivisering.

Areal i drift	2000		2012	
	Bruk	Dekar	Bruk	Dekar
Potet	6	6	3	34
Bær	6	39	2	17
Fulldyrka	129	8345	77	7607
Overflatedyrka	71	828	42	432
Innmarksbeite	95	2821	71	3499
Sum jordbruksareal i drift		12039		11538

Kilde produksjonssøknader

	2000	2014
Jordbruksareal totalt	12398	12696 ¹⁾
Produktiv skog	76051	75381 ¹⁾
Anna areal	1390511	1397564 ²⁾
Totalt	1479500	1479500

Kilde nytt jordregister

1) Tall for jordbruksareal og produktiv skog er for eiendommer som er både registrert i landbruksregisteret og jordregisteret.

2) Her er det inkludert areal på grunneiendommer som ikke er koplet til noen landbrukseiendom i landbruksregisteret. Her er også uregistrert sameie, tvisteteiger og teiger med flere grunneiendommer og samtidig ulik eier.

Av det samlede totalarealet i Sirdal utgjør jordbruksarealene kun 0,8 %.

Husdyrhold

Nedgangen i antall gardsbruk som driver melke- og saueproduksjon er bekymringsfull, da disse står for de fleste heltidsarbeidsplassene og for en stor andel av omsetningen i næringa. I Sirdal er disse produksjonene ”bærebjelker” i landbruksnæringa både økonomisk og miljømessig. Nedgangen i husdyrhold vil også raskt medføre at beiter gror igjen og kulturlandskapet endres.

Det er lite kommunen kan gjøre for å påvirke rammebetingelsene for husdyrholdet. Utfordringen lokal blir å stimulere til effektivisering gjennom samarbeid og være pådrivere for økt videreforedling lokalt slik at en større andel av verdiskapningen blir hos gardbrukeren.

Husdyr	2000		2012	
	Bruk	Dyr	Bruk	Dyr
Storfe	37	770	27	505
Ammekyr			11	114
Mjølkekyr	27	259	13	192
Gris/purker	1	79	1	251
Sau	107	5126	61	3863
Geit	1	2	4	38
Verpehøner	10	11363	3	7816
Livkylling			1	4500
Hester	15	40	8	50
Prod.søknader	129		78	

Det er utsikt for at husdyrholdet vil økes når nye driftsbygninger tas i bruk.

Økologisk landbruk

Det er et nasjonalt mål at 15 % landbruksproduksjonen skal drives økologisk innen 2020. I Sirdal er det kun 1 bruk som er drevet økologisk i dag.

Det er en utfordring for forvaltningen å være pådrivere slik at flere gardsbruk legger om til økologisk drift.

Det er utarbeidet handlingsplan for økologisk produksjon av Fylkesmennene i Agderfylkene. Målet med planen er å peke på utfordringer, sette konkrete mål, utforme tiltak og fordele ansvar.

Skogbruk

Utfordringene i skogbruket i Sirdal er å få til et skogbruk basert på tømmer av høy kvalitet som gir grunnlag for lønnsom råvareproduksjon og videreforedling.

Eiendomsstruktur

Det er få skogeiendommer som har arealgrunnlag for eget driftsapparat til avvirking.

Eiendomsstrukturen med små gårdsskoger medfører at skogen betyr liten økonomisk sett for den enkelte gård. Interessen for skogen blir av den grunn liten og investeringene i skogen blir små. Ofte kan en se økt aktivitet ved generasjon-/eierskifte.

Skogsbilveger

Nettet av skogsveger er delvis godt utbygd i Sirdal. Kravet til vegstandard blir stadig høyere. Skal næringen være konkurransedyktig, må det gjennomføres en planmessig opprustning av vegene og etableres gode vedlikeholdsrutiner. Det pågår revidering av hovedplan for skogsveger i kommunen.

Skogkultur

Investeringene i skogkultur har gått vesentlig ned de siste årene. Dette er alvorlig fordi det raskt medfører betydelig redusert tilvekst i skogene. En ser merkbar endring i aktiviteten etter at statlig støtte ble endret i 2003. Konsekvensene ble forlenget omløpstid, redusert kvalitet, lavere volum og verdiskapning i framtidsskogen.

Faghjelp

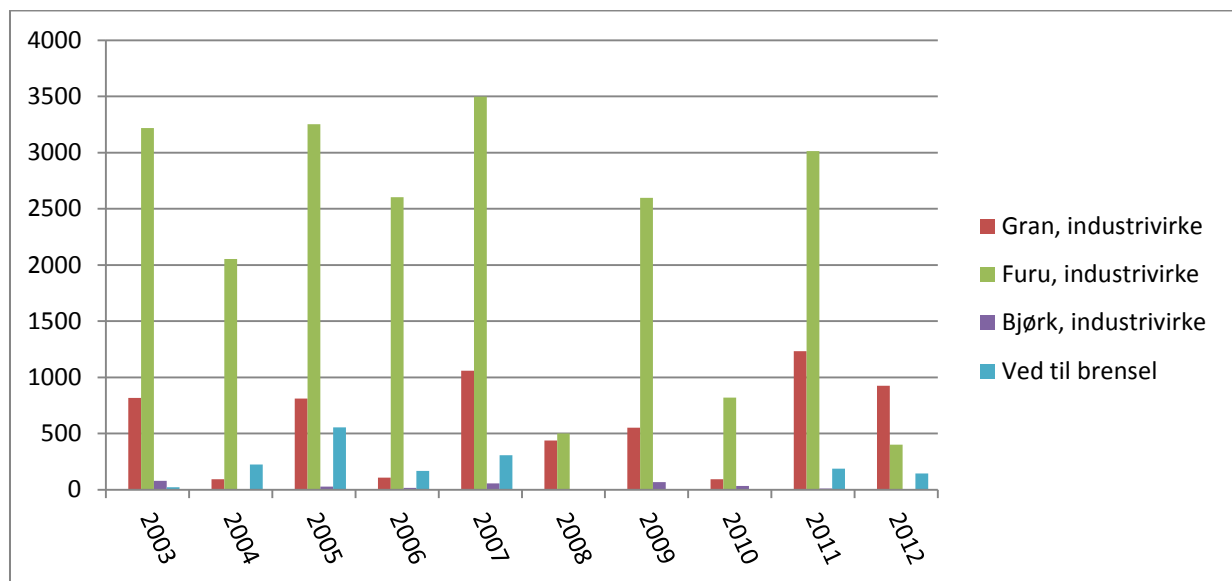
Kommunen har fra 2009 deltatt med 7 andre kommuner i Lista området i faghjepsordning. Samarbeidsavtalen går ut i 2014. Det arbeides med å videreføre ordningen som interkommunal.

Skogbruk og miljø

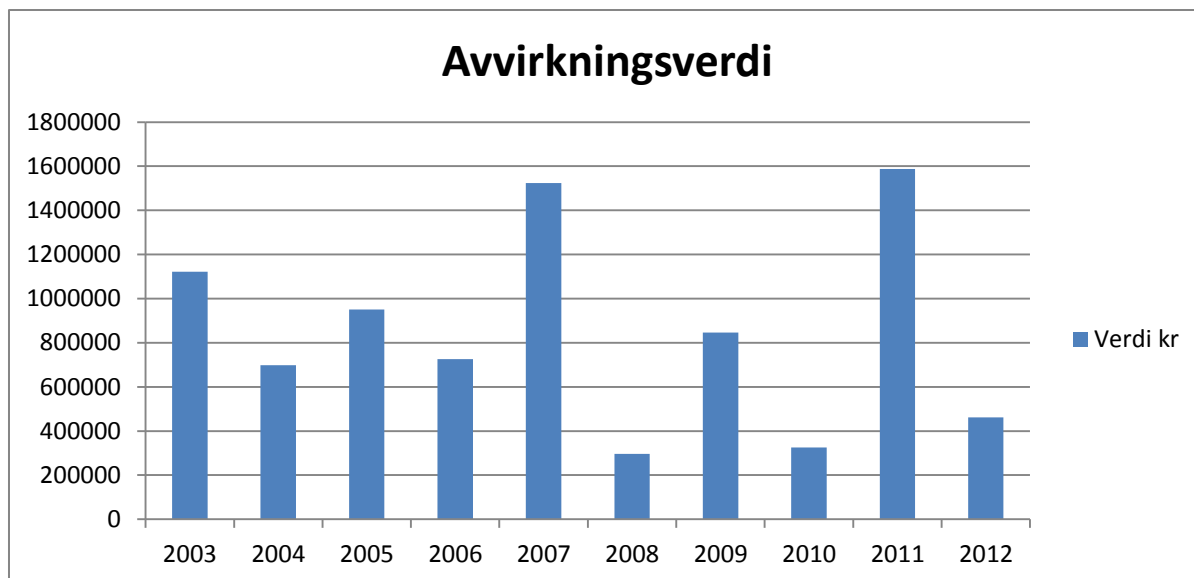
Skogeierne har gamle skogbruksplaner, fleste eksisterende planer er fra 1998 men registrering av nøkkelbiotoper/biologisk viktige områder er av nyere dato. For både skogeiere og kommunene er det en utfordring å følge opp forvaltningsforslagene på en måte som både ivaretar de registrerte biologiske verdiene og det utøvende skogbruket på en forsvarlig måte.

Bakgrunns materialet for å vurdere skogbruksutfordringene er begrenset til gamle opplysninger. Nye skogbruksplaner er å forvente i 2015.

Nedenfor vises en oversikt over avvirkning i perioden 2003-2012

Avvirkning siste 10 år har svinget kraftig. Noen år har avvirkningen vært under 1500 kbm. Det er furu som er den største tresorten med intervallet 500-3500 kbm. Ballansekvantum er beregnet til ca. 11000 kbm.

Nye næringer i landbruket / Tilleggsnæringer

Ny næringsvirksomhet i landbruket / tilleggsnæringer

Den reduserte lønnsomheten i landbruket har medført et stort behov for ny næringsvirksomhet i tilknytning til tradisjonelt landbruk. For å opprettholde arbeidsplassene på landbrukseiendommene, må kommunen ta et ansvar for å være pådriver i etablering av ny næringsvirksomhet/tilleggsnæringer. I tiltaksplanen fra 2003 var sett som tiltak å utvikle ”Inn på tunet – grønn omsorg og grønt samarbeid i Sirdal”. Det har ikke lyktes med å få dette gjennomført enda.

Årlig avsettes midler i jordbruksavtalen til bygdeutvikling. Midlene nyttes til å fremme næringsutvikling innen og i tilknytning til landbruket. Kommunens rolle i dette arbeidet er å veilede i forbindelse med søknader om bygdeutviklingsmidler. Sirdal er distriktskommune som er prioritert ved tildeling av støttemidler.

Etablering av Sirdalsmat SA

Sirdalsmat SA ble stiftet 3. oktober 2013, og foretaket består av 9 bønder/matprodusenter med tilhørighet til Sirdal kommune. Disse er Tom Inge Liland, Sigurd S Ribe, Åse Bente Sinnes, Anita Haugen, Sven Haugom, Frode M Ovedal, Egil Rune Sunde, Sven Sturla Tonstad og Geir Magne Hadland.

Sirdal kommune har bidratt med betydelige midler i etablerings- og pågående videreføringsprosjekt.

Produsentsammenslutningen Sirdalsmat SA ønsker å markedsføre, produsere og distribuere produkter fra andelseierne. Dette for å oppnå økt verdiskaping og lønnsomhet. Foretaket skal drive med langsiktig merkevarebygging av Sirdalsmat, og medvirke til positiv profilering av landbruk, reiseliv og matkultur i Sirdal.

Etablering av ny næringsvirksomhet/tilleggsnæringer og forholdet til planverket

Landbruket oppfordres både fra nasjonale og lokale myndigheter til å etablere tilleggsnæringer/nye næringer knyttet til landbrukseiendommer og tradisjonell landbruksdrift.

Det er imidlertid en utfordring at regelverket som styrer arealbruken, ikke er tilpasset ønsket om ny næringsaktivitet på landbrukseiendommer.

Utfordringer knyttet til miljø og kulturlandskap

Arealavrenning

Arealavrenning er ikke stor utfordring i Sirdal. Avrenningfaren er størst ved uheldige spredning av gjødsel. Da er det viktig at en ivaretar kantsoner mot vassdrag.

Punktutslipp

Lagre for husdyrgjødsel og silopressaft er i all hovedsak under kontroll. Forurensning fra utekveg er en økende utfordring, mens punktutslipp for øvrig vil være lettere å holde under oppsikt med færre driftsenheter og nyere driftsbygninger.

Kulturlandskap/Kulturmiljø

Det flotte kulturlandskapet er et særtrekk for hele Sirdal. Forvaltningen av slike områder er utfordrende fordi det er mange hensyn som skal ivaretas. Eksempler på slike hensyn er: kulturminner, fredede/verneverdige bygninger, biologisk mangfold og aktiv landbruksdrift.

Strukturutviklingen i jordbruket de seneste tiåra har medført store endringer i kulturlandskapet. Dette er en utvikling som vil akselerere ytterligere, ettersom det blir færre og større driftsenheter. Jord- og beitebruk rundt de aktive driftssentrene vil fremdeles være intensiv, mens det på bortleide arealer ofte blir enklere drift. Dette gjenspeiles i redusert vedlikehold av kulturlandskapet; gjengroing av beiter og forfall på bygninger som ikke har noen funksjon i driften av eiendommen.

Gjengroingen av dyrket mark i marginale jordbruksområder, og på små urasjonelle jordstykker i de aktive jordbruksområdene, ser en allerede tendensen til. Denne utviklingen vil øke på i åra framover.

I samband med regionalt miljøprogram (RMP) har det vært gitt tilskudd til å beite i område som er prioritert i kulturlandsskapet.

Arealklassifisering og jordvernstrategi

Kommunal arealforvaltning

Kommuneplanens arealdel er det overordnede styringsverktøy for all arealforvaltning i kommunen. Planen skal sikre at arealene forvaltes ut i fra et langsiktig helhetsperspektiv. Kommuneplanens arealdel har rettsvirkning i den forstand at den enkelte grunneier ikke kan nytte eller dele sin eiendom på annen måte enn den som er fastsatt i planen.

Landbrukskontorets ansvar i dette arbeidet er å sørge for at landbrukets arealressurser blir ivaretatt best mulig i tråd med jordloven.

Etter jordlovens § 9, omdisponering, er det nødvendig med samtykke når dyrka jord skal brukes til formål som ikke tar sikte på jordbruksproduksjon, og når dyrkbar jord skal disponeres slik at den ikke er egnet for jordbruksproduksjon i framtida.

Avgrensning av kjerneområde kan i noen tilfelle inkludere område som er i kommuneplan eller er i reguleringsplan avsatt til anna formål enn landbruk. Dette er for å illustrere at det er sterke landbruksinteresser i området.

Kjerneområde landbruk

Klassifiseringen av landbruksarealene skal være et hjelpemiddel for å kunne gi de mest produktive landbruksarealene et forsterket vern i forhold til dagens situasjon. Samtidig gir klassifiseringen bedre forutsigbarhet i arealbruksspørsmål generelt. Arealklassifiseringa er en klassifisering av landbruksverdi, ikke en klassifisering der ulike interesser er veid i forhold til hverandre.

Hensikten er at kjerneområder, sammen med andre temakart, som for eksempel biologisk mangfold, friluftsliv, kulturmiljø og kulturlandskap, skal styre bruken av LNF-områdene på en mer forutsigbar og helhetlig måte. Kartleggingen er ikke juridisk bindende.

Kjerneområde landbruk skal gi uttrykk for det biologiske produksjonspotensialet, som igjen gjenspeiler den samfunnsmessige verdiskapningen og den økonomiske betydning arealet har i tradisjonell jordbruksproduksjon.

Metode for avklaring av kjerneområde

Hjelpemidlene som ligger til grunn er; Kart for jordbruk- skogsarealene (NIJOS- Norsk institutt for jord- og skogkartlegging), økonomisk kartverk og lokal kjennskap.

Arealene med dyrka mark er ikke vurdert ned til deler av skifter eller skiftenivå. En har valgt å vurdere områder det er naturlig å vurdere under ett, for å få et best mulig hjelpemiddel i arealforvaltningen. Det er lagt vekt på at avgrensingen av områdene i størst mulig grad skal følge markerte skillelinjer slik som veier, vassdrag der det er naturlig. Avgrensingen følger ikke eiendomsgrense.

Klassifisering av skogbruksareal i skogbruksplaner

Skogbruksarealenes produksjonsevne er klassifisert etter bonitet. Alder og høyde brukes som kriterier for å finne høydeboniteten (H₄₀). Som eksempel er en G17 bonitet et område hvor gran vil være i gjennomsnitt 17 meter høg ved 40 års alder.

Veidekning og andre forhold som påvirker driftsforholdene er det ikke tatt hensyn til.

Boniteringen er gjort i forbindelse med områdetakster.

Det er en del uklassifiserte skogbruksarealer. Dette skyldes enten at det ikke eksisterer data eller at dataene ikke er tilgjengelig.

Jordvernstrategi

Overordnet jordvernstrategi:

- Utbygging bør i størst mulig grad foregå som fortetting i områder som allerede er bebygd eller på areal som er regulert til utbygging
- Sentrumsnære utbyggingsarealer bør ha høy utnyttelsesgrad
- Det må jobbes mot å etablere klare og langsiktige grenser mellom landbruksområdene og tettstedene (Hensynsone)

Retningslinjer for saksbehandling

Retningslinjene for saksbehandling er utarbeidet for å sikre likebehandling, øke forutsigbarheten ved behandling av enkeltsaker og slik å effektivisere saksbehandlingen.

Myndigheten til å treffe vedtak etter jordloven, konsesjonsloven, skogbruksloven og odelsloven, er delegert til kommunene, jf. ”Forskrift om overføring av myndighet til kommunen, fylkeslandbruksstyret, fylkesmannen, Statens Landbruksforvaltning og Bergvesenet etter konsesjonsloven, jordloven, odelsloven og skogbruksloven”, F-1049, av 28.11.2003. Klagesaker avgjøres normalt av Fylkesmannen, jmf rundskriv M-6/2003.

Plan- og bygningsloven (PBL) er det overordnede lovverket som regulerer bruk av arealer. Mange tiltak må ha godkjenning etter både PBL og landbrukslovene som omtales i dette kapitlet. For eksempel må søknad om å dele en landbrukseiendom godkjennes etter både jordloven og PBL. Tillatelse etter en lov gir ikke automatisk tillatelse etter annet lovverk. I dette kapitlet henvises det til PBL, men myndigheten til å fatte vedtak etter PBL ligger som regel hos en annen sakbehandler enn hos saksbehandler på landbrukskontoret.

Kapitlet er inndelt etter lovverket hvor de ulike temaene er hjemlet.

Retningslinjer for behandling av saker etter lovverk i denne planen er med forbehold om eventuelle endringer som kan ble gjort i planperioden.

Ved søknader om regulering og fradeling av tomter til fritidsformål, skal det legges vekt på å få avtalefestet hytteeiers rettigheter og plikter i forhold til omkringliggende landbruksareal.

Kommunene skal utøve et lokalt skjønn og forvalte de landbrukspolitiske virkemidlene innen rammen av nasjonal politikk til hver tid.

Kommunal planstrategi bør følges opp, slik at primærnæringens ønsker og behov for arealbruk blir ivarettatt.

Jordloven

(Lov om jord (jordlova) av 12.05.1995 nr. 23)

Jordlovens formålsparagraf refereres i sin helhet siden den er grunnleggende for det ansvaret kommunen har som forvalter av landbruks-, natur- og friluftsområdene (LNF-områder).

”Denne lova har til føremål å leggja tilhøva slik til rette at jordviddene i landet med skog og fjell og alt som hører til (arealressursane), kan verte brukt på den måten som er mest gagnleg for samfunnet og dei som har yrke sitt i landbruket.

Arealressursane bør disponerast på ein måte som gir ein tenleg, variert bruksstruktur ut frå samfunnsutviklinga i området og med hovudvekt på omsynet til busetjing, arbeid og driftsmessig gode løysingar.

Ein samfunnsgagnleg bruk inneber at ein tek omsyn til at ressursane skal disponerast ut frå framtidige generasjonar sine behov. Forvaltningen av arealressursane skal vera miljøforsvarleg og mellom anna ta omsyn til vern om jordsmonnet som produksjonsfaktor og ta vare på areal og kulturlandskap som grunnlag for liv, helse og trivsel for mennesker, dyr og planter.”

Deling av landbrukseiendom

Hjemmel	Jordlovens §12 bestemmer at deling av eiendom som er eller kan nyttes til jordbruk eller skogbruk må godkjennes av departementet. Med eiendom menes også rettigheter som ligger til eiendommen og parter i sameie. Bestemmelsene gjelder også forpaktning, tomtefeste og lignende leie eller bruksrett til del av eiendom, når retten er stiftet for lengre enn 10 år eller ikke kan sies opp av eieren. I de tilfeller formålet med fradeling også berører omdisponering av dyrka og dyrkbar jord, skal også retningslinjene og formålet med jordlovens §9, omdisponering, vurderes i saken. Berøres produktiv ungskog kreves i tillegg samtykke etter skogbrukslovens § 50.
Bakgrunn	Begrunnelsen for bestemmelsen må sees i sammenheng med jordlovens mål om å verne produktive arealer. Det er et viktig nasjonalt hensyn at dyrka og dyrkbar jord ikke skal brukes til formål som ikke tar sikte på jordbruksproduksjon. Det er et hovedmål å styrke driftsenhetene, og hindre at de svekkes ved fradeling. Delingsforbudet skal sikre og samle ressursene på bruket for nåværende og framtidige eiere.
Behandling	Delingssaker behandles etter både jordloven og plan og bygningsloven. Rekkefølgen avgjøres i forhold til hva lovverk er mest inngripende i saken. I tilfelle delingssøknad er forankret av bestemmelser i kommune- eller reguleringsplan kan søknaden behandles etter plan og bygningsloven og jordloven i samme sak. Gebyr for jordlovsbehandling av delingssaker er kr. 2000,-. I enkle saker kan en redusere gebyret til kr. 1000,-. Dette må være innbetalt før søknad behandles.
Retningslinjer For delingssaker	I utgangspunktet er det forbudt å dele landbrukseiendom. Samtykke til deling kan gis dersom et av følgende vilkår er oppfylt: a) at delingen legger til rette for en tjenlig og variert bruksstruktur, b) det skal ta omsyn til arealressursene, c) at delingen fører til driftsmessig god løsning, d) at delingen ikke fører til drifts- eller miljømessige ulemper for landbruket i området. I tillegg vektlegges følgende retningslinjer for Sirdal: <ul style="list-style-type: none"> • Jord som i arealklassifiseringen er klassifisert som særlig verdifull (kjerneområde), skal ha et særskilt sterkt vern mot fradeling til andre formål. • Fradeling som medfører fortetting i tilknytning til eksisterende tettsteder og bebygde områder, er normalt mindre konfliktfylt enn omdisponering i områder med lite eller ingen landbruksfremmed virksomhet. • Deling av eiendom med formål å selge produksjonsarealene som tilleggsjord til naboeiendom og beholde tun som boligeiendom, oppfattes stort sett som positivt. Slike nye boligeiendommer skal ha

	<p>en tomtestørrelse som er naturlig i forhold til arrondering, tun og atkomstveg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fradeling til fellestiltak slik som fellesfjøs og andre samdriftstiltak skal normalt tillates. • Kulturlandskapshensyn skal tillegges stor vekt.
--	--

Driveplikt

Hjemmel	<p>Reglene om driveplikt gjelder alle eiere av jordbruksareal. Etter jordlova § 8 har eiere av eiendom med jordbruksareal driveplikt i hele eiertiden. Dette gjelder alle som eier slik eiendom fra 1. juli 2009. Driveplikten kan oppfylles ved at eieren driver selv eller ved bortleie. I sameier har hver enkelt sameier driveplikt.</p>
Bakgrunn	<ul style="list-style-type: none"> • Jordbruksareal er fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite. Dersom eiendommen har slikt areal, er det driveplikt på den, uansett hvor stort arealet er. Driveplikten varer gjennom hele eiertiden, fra en blir eier og til en overdrar eiendommen til noen andre. • Fulldyrka jord er jord som er dyrket til vanlig pløyedybde og som kan nyttes til åkervekster eller eng som kan fornyes ved pløying. Overflatedyrka jord er jord som for det meste er ryddet og jevnet i overflaten slik at maskinell høsting er mulig. • Driveplikten gjelder ikke skog. For skog gjelder skogbruksloven. • Driveplikten kan oppfylles på to måter - personlig oppfyllelse og oppfyllelse ved bortleie. Innen 1 år fra man overtar eiendommen må eieren bestemme seg for om han ønsker å drive jorda selv eller å oppfylle ved bortleie.
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Jordlovens bestemmelser om driveplikt innebærer at en har plikt til å drive eiendommen så lenge en er eier av den. Dette gjelder fra overtagelsestidspunktet. En har imidlertid en frist på ett år på å bestemme seg for om en selv vil drive eiendommen i fremtiden eller oppfylle driveplikten ved bortleie. • En kan oppfylle driveplikten ved å leie bort jordbruksarealet som tilleggsjord i minst 10 år om gangen. Avtalen må føre til driftsmessig gode løsninger. Er du i tvil om avtalen tilfredsstiller lovens krav, kan du forelegge spørsmålet for kommunen på forhånd. Avtalen må være skriftlig og er uoppsigelig fra leieren si side i leieperioden. Avtalen kan imidlertid heves ved mislighold. Avtaler som fører til driftsmessig uheldige løsninger kan følges opp som brudd på driveplikten. Kommunen kan da gi pålegg om bortleie av jorda for en periode av inntil 10 år. Dersom pålegget ikke etterkommes, kan kommunen inngå avtale om bortleie av hele eller deler av eiendommen for inntil 10 år. • Driftsmessig god løsning er for eksempel å leie til nabo. Personlig forhold forsvarer ikke dårlig driftsmessig løsning. Nabo er nærmeste aktive gårdsbruk som trenger jordbruksareal. • En kan søke om fritak fra driveplikten. Kommunen kan gi fritak enten helt ut (varig) eller for en viss tid. Kommunen kan også lempe på kravet til skriftlighet og avtaleperiodens lengde. Det samme gjelder kravet om at avtalen skal innebære en driftsmessig god løsning.
Retningslinjer for forvaltning av driveplikten	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen holder register over godkjente leiekontrakter og sender bortleier forespørsel om videre drift når leiekontrakt går ut. • Framleie av leieavtaler skal være i samråd med bortleier.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen sender ut orientering om driveplikten til alle som eier jordbruksareal men driver ikke selv.
--	---

Nye bygninger og veier på landbrukseiendommer

Hjemmel	Jordlovens §9 (omdisponering), Skogbrukslovens §50, Plan- og bygningslovens (PBL) §§ 20-1 (tiltak som krever søknad og tillatelse), 20-2 (Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver).
Bakgrunn	<p>I LNF- områder er det etter PBL ikke tillatt med annen bygge- og anleggsvirksomhet enn den som har direkte tilknytning til landbruket/stedbunden næring.</p> <p>Følgende bygninger og anlegg går inn under LNF- kategorien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Driftsbygninger i landbruket, dvs. ordinære bygninger som er nødvendig i forbindelse med drift av eiendommen, inklusive husvære for seterdrift og skogsdrift. - Våningshus/kårbolig som er nødvendig av hensyn til driften av gården. - Andre bygninger og anlegg som er nødvendig for/nyttets i forbindelse med gårdsbruk/husdyrhold og/eller annen næringsvirksomhet tilknyttet jordbruk og skogbruk, herunder landbruksveier. <p>I de tilfeller bygningen/anlegget er i tråd med LNF-formålet, dvs. at det er behov for bygningen/anlegget i forbindelse med landbruksvirksomhet, er tiltaket i overensstemmelse med kommuneplanens arealdel. Tiltaket skal likevel behandles etter PBL (§§ 20-1 eller 20-2).</p>
Behandling	<p><u>Våningshus:</u> Landbrukskontoret vurderer behovet knyttet til driften av eiendommen. Det er ikke nødvendig å søke omdisponeringssamtykke etter jordlovens § 9, men tiltaket må omsøkes og behandles etter PBL § 20-1.</p> <p><u>Kårbolig:</u> Landbrukskontoret vurderer behovet knyttet til driften av eiendommen og behandler søknad om omdisponering etter jordlovens § 9. Tiltaket må også omsøkes og behandles etter PBL § 20-1.</p> <p><u>Driftsbygning:</u> Landbrukskontoret vurderer om det er behov for bygningen i forbindelse med driften av eiendommen. Det er ikke nødvendig med omdisponeringssamtykke etter jordlovens § 9. Tiltaket skal byggemeldes etter PBL § 20-2.</p> <p><u>Støl jakt/gjeterbu:</u> Landbrukskontoret vurderer om det er behov for bygningen i forbindelse med driften av eiendommen. Det er ikke nødvendig med omdisponeringssamtykke etter jordlovens § 9. Tiltaket skal byggemeldes etter PBL § 20-1. For område i kommuneplanen «Sirdal sør» må det også søkes om dispensasjon fra planen for slike tiltak.</p> <p><u>Landbruksveier:</u> Bygging av nye landbruksveier og ombygging av eksisterende er søknadspliktig etter ”Forskrift om planlegging og godkjenning av veier for landbruksformål” av 20.12.96. Landbrukskontoret behandler slike søknader.</p> <p>Generelt for alle saker som gjelder bygninger, er at det må gjøres rede for dagens og planlagt driftsform, eiendommens ressursgrunnlag og driftsapparat. I tillegg må det vises en situasjonsplan som viser bygninger og veier.</p>
Retningslinjer	<ul style="list-style-type: none"> • Boligen skal plasseres på eller i nær tilknytning til tunet på

for våningshus	<p>eiendommen. Dette begrunnes med det faktum at bygningen er nødvendig for den daglige drift av eiendommen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ved vurdering skal det tillegges vekt om tunet er eiendommens driftssentrum og om bruker mottar produksjonstilskudd.
Retningslinjer for kårbolig	<ul style="list-style-type: none"> • Det kan gis tillatelse til bygging av kårbolig dersom det anses nødvendig for å sikre kontinuerlig og forsvarlig drift av eiendommen. Plassering av kårbolig trenger ikke å være i nær tilknytning til tunet på gården.
Retningslinjer for driftsbygninger	<ul style="list-style-type: none"> • Det kan gis tillatelse til bygging av driftsbygning når det av hensyn til driften er behov for det. • Driftsbygningen skal plasseres og ha en utforming slik at det blir en naturlig del av det tradisjonelle gårdsmiljøet • Kommunen kan angi annen plassering enn det søkes om, bl.a. av hensyn til boligstrøk, naturmiljøet og friluftslivet.
Retningslinjer for landbruksveger	<ul style="list-style-type: none"> • Ved godkjenning av ny veier skal en ta hensyn til natur og miljø i forhold til plassering og utforming av veianlegg. • Veibyggingen må være økonomisk forsvarlig. • For å behandle søknader om landbruksvei etter forskrift om slike veier må minst 50 % av formålet være jord eller skogbruk.

Kommunal støtte i landbruket i Sirdal

Hjemmel	Kommunalt regelverk for landbruket i Sirdal, vedtatt i kommunestyret 14. november 2013.
Bakgrunn	<p>Tilskuddsordning til støtte for:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nye investeringer i driftsbygninger 2. Diverse andre tiltak, m.a. livdyrkjøp, nydyrking, grøfting, innmarksbeite, landbruksveier, skogkultur, avlsarbeid, kjøp av melkekvote, generasjonsskifte og vinterlandbruksskolen. <p>Ordningen skal fremme bosetting med tiltaksvilje, økt produksjon, generasjonsskifte og å opprettholde kulturlandskapet.</p>
Behandling	<p>For tilskudd til nye bygninger er sett søknadsfrist til 1. april og 1. august.</p> <p>Andre tilskudd kan det søkes omgående.</p> <p>Søknad blir sendt til enhet for arealforvaltning som behandler søknadene.</p> <p>Alle bruk som får produksjonstilskudd i jordbruket kan få kommunale tilskudd. Bruk med husdyrhold prioriteres for kommunal støtte.</p> <p>Alle skogeiere som har mer enn 10 dekar produktiv skog kan få kommunalt tilskudd som er retta mot skogbruket.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunale tilskudd kan bare gis til personer bosatt i kommunen. • Forpakter eller leietaker kan få tilskudd etter godkjenning av eier. • Driftsavhengige tilskudd blir gitt til den som er bruker i det aktuelle tidsrom.

	<ul style="list-style-type: none"> • Det ytes ikke kommunale tilskudd til personer over 67 år.
Retningslinjer for behandling av søknader	<p>Kommunale tilskudd blir delt i 3 kategorier som hver har sitt budsjett:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Investering i driftsbygninger – tilskuddsform A og B. Det settes frist for å melde om planlagt tiltak innen 1. oktober hvert år. Søknadsfrister blir 1. april og 1. august. 2. Drift – tilskuddsform C, D, E, F, I, J, K, L, og M. For disse tiltakene kan det søkes <u>hele året</u> og søknadene behandles fortløpende. 3. Skogbruk – tilskuddsform G og H. <p>Det er satt følgende rekkefølgeprioriteringer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tilskudd etter punkt A. Søkere under 35 år. 2. Generasjons-/eierskifte innfor 5 år. 3. Økt husdyrproduksjon og beiting/ skjøtsel av kulturlandskap. <p>I de tilfeller hvor avsatte midler ikke er tilstrekkelig for å imøtekomme søknader overføres søknaden til behandling i det påfølgende år, i tråd med det til enhver tid gjeldende regelverk.</p>

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Hjemmel	Jordloven § 3 og § 18 Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket av 04.02.2004.
Bakgrunn	<p>Tilskuddsordning til støtte for spesielle miljøtiltak i jordbruket.</p> <p>Ordningen skal fremme ivaretagelsen av natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket.</p> <p>Tilskudd etter denne forskriften skal gis til tiltak som går ut over det som kan forventes som en del av den vanlige jordbruksdriften.</p>
Behandling	<p>Søknadsfristen er 15. november.</p> <p>Landbrukskontoret utarbeider strategisk handlingsplan for bruken av midlene i samarbeid med landbrukets organisasjoner for perioden 2013-2017.</p> <p>Ut fra utfordringene i landbruksplanen, kan det i handlingsplanen bli definert satsningsområder, mål og retningslinjer for ordningen.</p> <p>Tilskudd kan innvilges til foretak eller eiere som driver og/eller eier en landbrukseiendom, eller til enhver som er registrert i Enhetsregisteret og som har fått tillatelse av landbrukseiendommens eier til gjennomføring av prosjekt eller tiltak som nevnt i § 4 og § 5 i forskriften.</p>
Retningslinjer for behandling av søknader	<p>Disse retningslinjene gjelder for perioden 2014-2018.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiltaket som har stor kunnskapsverdi, opplevelsesverdi eller bruksverdi; for bygdefolk eller i reiselivssammenheng, i historisk eller pedagogisk sammenheng, for landskapsbildet med hensyn på estetikk og tilgjengelighet. Inntil 70 % støtte. • Tiltaket som støtter opp om næringsutvikling og kan gi grunnlag for økt inntekt innen landbruket. Inntil 35 % støtte. • Tiltaket som tar vare på registrerte kvaliteter av biologisk mangfold i naturdatabasen. Inntil 35% støtte. • Planleggings og tilretteleggingstiltak for et større område på tvers av

	<p>eiendomsgrenser vil som oftest gi en bedre total løysing der helheten i et område/kulturmiljø blir tatt bedre vare på. Slike søknader vil derfor bli prioritert svært høyt. Det samme gjelder søknader om tilskott til konkrete tiltak som følge av en slik utarbeidd plan. Inntil 70 % støtte.</p> <p>Prioritering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Større tiltak vil normalt bli prioritert framfor mindre med tilsvarende innhold. • Fellestiltak vil ofte bli prioritert foran enkelttiltak. • Tiltak hos godkjente beitelag som fremmer organisert beitebruk på innmark og utmark. • Tiltak som reduserer forurensing til jord, vann eller luft. • Tiltak for rasjonalisering av beite- gjerdehold på tvers av eiendomsgrenser vil bli prioritert. • Ved likeverdige tiltak vil aktive bønder bli prioritert framfor passive eiere. <p>Spesielle vilkår er omhandlet i strategisk handlingsplan</p>
--	--

Skogbruk

Skogfond

Hjemmel	Skogbrukslovens Kap. IV, §§ 14 – 17. Forskrift om skogfond o.a. av 03.07.2006 nr. 881.
Bakgrunn	<p>Formålet med ordningen er å sikre finansiering av ei bærekraftig forvaltning av skogressursene gjennom tvungen avsetning av midler, jf. § 5, til skogfond.</p> <p>Skogeieren har plikt til å sette av midler til eiendommen sitt skogfond ved sal, oreigning eller anna overdragelse av hogd eller framdrive skogsvirke eller av tre på rot, ved skogeieren sin foredling av skogsvirke for videresalg og anna overdragelse, og ved skogeieren sin bruk av skogsvirke til andre formål enn til dekning av eige behov i jord- og skogbruksmessig virksomhet, jf. § 14 i skogbrukslova. Ved salg av juletre og pyntegrønt kan skogeieren selv bestemme om det skal settas av midler til skogfondet.</p> <p>Skogavgiftssatsen bestemmes av skogeier selv, men ihht forskriften skal være innenfor intervallet 4-40 %. Skogeieren oppfordres til å sette av minst 15 % av inntekt fra skogen til skogfond.</p> <p>Formålet med skogfondordningen er å sikre tiltak som stimulerer til aktiv bruk av skogressursene og til etablering og oppbygging av kvalitetsskog, samtidig som skogens funksjoner i forhold til biologisk mangfold, landskapsverdier, kulturminner og friluftsliv blir ivaretatt, jfr. skogbrukslovens § 1. Skogavgiften skal først og fremst brukes til fordel for den skog som virket er levert fra.</p>
Behandling	Landbrukskontoret forvalter skogeiers skogfondkonto. Skogeier melder fra om investeringstiltak til landbrukskontoret som vurderer om det enkelte tiltak kan belastes skogfond. Landbrukskontoret anviser og Fylkesmannens landbruksavdeling utbetaler midlene.
Retningslinjer For bruk av	Forskriften sier hva skogfondet kan nyttes til. Utover dette vil kommunen følge opp skjerpelsen av foryngelsesplikten i skogbrukslova, og oppfordre

skogsfond	<p>skogeiere til å nytte skogsfond til tiltak som fremmer foryngelsen. Videre vil kommunen oppfordre skogeiere til å prioritere sin bruk av skogsfond i henhold til følgende punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Foryngelsestiltak; (nyplanting, suppleringsplanting, markberedning, såing og andre tiltak som kan fremme foryngelsen raskest mulig etter hogst). • Tiltak for økt kvalitetsproduksjon så som treslagsskifte, kunstig kvisting, ungskogpleie m.fl. • Avvirkningsfremmende tiltak så som vegbygging.
-----------	--

Rentene av skogfondsmiddel

Hjemmel	Skogbrukslovens Kap. IV (§ 16) Forskrift om skogfond o.a. av 03.07.2006 nr. 881, § 14
Bakgrunn	Skogeierens skogavgift står på rentebærende konto men skogeieren har ikke krav på renter av inntående beløp. Kommunen skal hvert år bestemme en prosentvis fordeling av rentene av skogfondet på kommunenivå, fylkesnivå og sentralt nivå. Rentene av skogfond skal nyttes til fellestiltak til å fremme skogbruket i kommunen eller regionen.
Behandling	Søknad om rentemidler rettes til landbrukskontoret i Sirdal.
Retningslinjer for bruk av renten av skogavgiften	<p>Forskriften sier hva rentemidlene kan nyttes til. Landbrukskontoret i Sirdal forvalter midlene i samråd med skogbrukets organisasjoner i henhold til årlig vedtatt budsjett. Innenfor rammen forskriften setter, prioriteres følgende tiltak i Sirdal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tilskott til informasjonsmateriell, informasjonsutstyr og dekning av fellesutgifter i samband med skogfaglig informasjon, skogfaglige arrangement og utferder, rettleiing og opplæring. • Veilednings- og opplæringstiltak overfor skogeiere for å bidra til kvalitetsheving av framtidsskogen.

Nærings og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

Hjemmel	Jordlovens §§ 3 og 18 Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket av 04.02.2004.
Bakgrunn	Tilskuddsordning for stimulering til økt verdiskapning i skogbruket, samtidig som miljøverdiene blir ivarettatt og videreutviklet.
Behandling	<p>Fylkesmannen tildeler regionen en årlig ramme. Midlene fordeles lokalt mellom de forskjellige tiltakstypene.</p> <p>Landbrukskontoret utarbeider handlingsplan for bruken av midlene i samarbeid med skogeierlaget for perioden 2013-2017. Dette innebærer også prosentsats av tilskudd.</p> <p>Tilskudd kan gis til skogeiere som har mer enn 10 dekar produktiv skog. Grensen på 10 dekar gjelder ikke hvis søknaden omfatter tiltak i samarbeid mellom flere eiendommer. Skogeier må melde tiltaket til landbrukskontoret som vil vurdere om investeringen kvalifiserer for tilskudd.</p>
Retningslinjer for forvaltning av tilskuddsordningen	<p>Disse retningslinjene gjelder for 2014 – 2018.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tiltak for å øke kvaliteten av framtidsskogen skal prioriteres. Dette kan være treslagsskifte, kunstig kvisting, markberedning, ungskogpleie m.m. • Miljøtiltak i skogbruket skal prioriteres. • Tilskudd til veiopprusting/nybygging skal prioriteres der dette kreves

	for å sikre et forsvarlig skogsvegnett.
--	---

Konsesjonsloven

(Lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. av 28.nov 2003 nr 98)

Konsesjon

Hjemmel	Hovedregelen er at erverv av fast eiendom krever konsesjon. Unntak fra konsesjonsplikt er beskrevet i §§ 4 og 5. I henhold til lovens §5 er konsesjon ikke nødvendig når erverver er ektefelle, i nært slektskap eller svogerskap til selger. I henhold til lovens § 4, er konsesjon nødvendig ved erverv av: <ol style="list-style-type: none"> 1. Ubebygde enkelttomter større enn 2 dekar godkjent fradelt etter plan- og bygningsloven og jordloven. 2. Bebygd eiendom, over 100 dekar, eller der mer enn 25 dekar av arealet er fulldyrket jord og/eller mer enn 500 dekar produktiv skog
	Formål med bestemmelsene er å regulere og kontrollere omsetningen av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukets produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest gagnlige for samfunnet. Dette bl.a. for å tilgodese: <ol style="list-style-type: none"> 1. om den avtalte prisen tilgodeser en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling 2. om erververens formål vil ivareta hensynet til bosettingen i området 3. om ervervet innebærer en driftsmessig god løsning, og 4. om erververen anses å være skikket til å drive eiendommen 5. om ervervet ivaretar hensynet til helhetlig ressursforvaltning og kulturlandskapet
Behandling	Ordinær gebyr for konsesjonsbehandling er kr 5000,-. I enklere saker der prisvurdering er unnlatt og det er ikke krav om boplikt kan en redusere gebyret til kr. 2500,-. Gebyr må være innbetalt før saken behandles. Ved søknad om konsesjon må det gjøres rede for formålet med ervervet. Skjøte, kjøpekontrakt, leiekontrakt el. l. samt takst skal vedlegges så sant slike dokumenter foreligger.
Retningslinjer for behandling av søknad om konsesjon:	Ved behandling av søknad om konsesjon må formålet med ervervet harmonere med de hensyn loven skal tilgodese. I tillegg vektlegges følgende retningslinjer for Sirdal: <ul style="list-style-type: none"> • Det forutsettes at søker har til hensikt å bosette seg på eiendommen og drive den. Normalt settes personlig boplikt som vilkår for konsesjon for landbrukseiendommer som er over 25 dekar dyrka jord eller mer enn 500 dekar produktiv skog. En kan også godta at søkeren bor på nabogård og driver eiendommen som tilleggs-eiendom. Det kan også alternativt tillates upersonlig boplikt hvis søkeren bor i kommunen. • Hensynet til landbruksnæringa, slik som driftsmessig gode løsninger og pris, tillegges særlig stor vekt i områder som er klassifisert som særlig verdifulle landbruksområder. • Etablering av tilleggsnæring som gir grunnlag for å utnytte eiendommens ressursgrunnlag skal vektlegges. • Interesse for å ta vare på og sette i stand eiendommens eldre bebyggelse.

Nedsatt konsesjonsgrense

Hjemmel	I Sirdal ble det i 2010 innført ny forskrift for 0-konsesjonsgrense i Sirdal ihht. § 7 i Konsesjonslova. Forskrifta gjelder for gnr., 1 til og med 11 i Sirdal der slektskapsfriheten også ble sett ut av kraft (Området nord for Dorga). Dette innebærer at bolighus som er eller har vært brukt som helårsbolig har buplikt. Plikta er upersonlig, dvs. at andre enn eieren kan oppfylle kravet til bosetting, og gjelder uten tidsbegrensning. Plikten kan også oppstå for ubygde tomter med bygning under oppføring dersom eiendommen ligger i et område som i reguleringsplan er avsatt til boligformål. Tidligere hadde Sirdal 0-konsesjonsgrense i hele kommunen.
Bakgrunn	Kommunen har over flere år hatt praksis med å subsidiere boligtomter. Dette er gjort fordi en vil legge til rette for de som ønsker å bosette seg i kommunen.
Behandling	Forskriften gjelder ikke bebygd landbrukseiendom, over 100 dekar, eller der mer enn 25 dekar av arealet er fulldyrket jord og/eller mer enn 500 dekar produktiv skog. Ordinær gebyr for konsesjonsbehandling er kr 5000,-. I enklere saker der prisvurdering er unnlatt og det er ikke krav om boplikt kan en redusere gebyret til kr. 2500,-. Gebyr må være innbetalt før saken behandles.
Retningslinjer for behandling av søknad om konsesjon:	Rundskriv og retningslinjer fra Statens landbruksforvaltning er førende.

Boplikt

Hjemmel	Konsesjonslovens §§ 5 og 6, og odelslovens §§ 27, 27a og 51. Det skal vurderes boplikt i forbindelse med overtakelse av alle eiendommer på grunnlag av odels- eller åsetesrett. Plikten inntreer også etter konsesjonsloven ved erverv av eiendommer med totalareal over 100 dekar og eiendommer med mer enn 25 dekar fulldyrket jord eller 500 dekar produktiv skog.
Bakgrunn	Begrunnelsen for bestemmelsen er å sikre at landbrukseiendommer i størst mulig grad bebos av eieren.
Behandling	Avgjørelsesmyndigheten i saker om bo- og driveplikt ligger hos kommunene. Klagesaker behandles av Fylkesmannen.
Retningslinjer for behandling av unntak fra boplikt	I utgangspunktet er det boplikt på alle landbrukseiendommer over en viss størrelse. Ved behandling av unntakssøknader skal følgende momenter tillegges vekt: a) hensynet til ønsket om å styrke eller opprettholde bosettinga i området, b) søkerens tilknytning til eiendommen, c) søkerens livssituasjon, d) eiendommens avkastningsevne og e) husforholdet på eiendommen. I tillegg vektlegges følgende retningslinjer for Sirdal: <ul style="list-style-type: none">• På ressursvake eiendommer i marginale landbruksområder bør bestemmelsene om boplikt praktiseres noe mer lempelig i forhold til på ressurssterke eiendommer i gode landbruksområder.• Når en søker eier flere landbrukseiendommer, kan det gis varig unntak fra boplikt på den/de eiendommer vedkommende ikke bor

	<p>forutsatt personlig driveplikt og at eiendommene drives som én driftsenhet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • På ubebygde skogeiendommer kan det normalt gis varig unntak fra boplikten • I en del saker er det rimelig å gi en viss utsettelse med å oppfylle boplikten slik at søkeren får ordnet seg med bolig og planlagt flyttingen. Midlertidig fritak fra boplikt bør gis fram til en bestemt dato, slik at saken kan følges opp når fristen går ut. Slik frist bør ikke overstige 5 år. • Det er en forutsetning for fritak fra boplikt at produksjonsarealene blir forsvarlig drevet, enten i egen regi eller ved bortleie. Ved bortleie må det foreligge skriftlig leieavtale for 10 år.
--	---

Forurensning

Jordbruksforskriftene

Hjemmel	Forurensningsloven av 13.03.1981 nr.6 § 9 og § 81, samt jordlovens § 3 og § 11; <ol style="list-style-type: none"> 1. Forskrift om husdyrgjødsel 2. Forskrift om silopressaft 3. Forskrift om bakkeplanering
Bakgrunn	Formålet med forskriftene er å hindre forurensning til luft, vassdrag og grunnvann fra jordbruket.
Behandling	Kommunen skal føre tilsyn med at kravene i forskriftene overholdes og kontrollere enkelt anlegg/tiltak etter henvendelse, eller etter eget initiativ.
Prinsipper/saksbehandling	Forskriftene er utarbeidet for å redusere forurensning fra landbruket mest mulig, og stiller derfor krav til hvordan husdyrgjødsel og silopressaft skal lagres og disponeres, og hvordan forurensning fra planeringsfelt skal forebygges/hindres. Lokalt i Sirdal prioriterer kommunen: <ul style="list-style-type: none"> • Å gjennomføre tilfeldige kontroller i forhold til alle tre forskriftene, særlig i områder hvor faren for/konsekvensene av forurensning er stor. • Det kan gis muntlig tillatelse til spreing av husdyrgjødsel i september

Handlingsplan

HOVEDMÅL FOR BRUKSSTRUKTUR OG AREALBRUK.

Det skal legges til rette for en arealbruk og bruksstruktur som gjør det mulig for Sirdalsbonden å følge med i den teknologiske og økonomiske utvikling i det norske samfunnet generelt, uavhengig av driftsenhetens selskapsform.

Handlingsplan generelt

- Det skal være et sterkt vern om arealene med den beste produksjonsevnen innen jordbruk og skogbruk.
- I deling- og omdisponeringssaker skal hensynet til rasjonell størrelse og utforming av driftsenhetene vektlegges sterkt. Det kan når arrondering og topografi tilsier det, gis aksept for boligtomter for eksisterende bygninger opp til 10 dekar størrelse hvor eiere av bruk som ikke er i drift ønsker å selge jord-, skog- og utmarksarealer til aktive brukere. Kommunen skal være restriktiv på store tomter.
- Konesjonsloven og bestemmelsene om boplikt skal brukes aktivt for at drivverdige bruk blir opprettholdt og for å oppnå gode løsninger for de som har behov for å eie eller leie jord.
- Det skal stimuleres til at eiere på bruk som er lagt ned skal selge jorda til aktive brukere. Ved behandling av søknader om fritak for boplikt skal det legges størst vekt på driveplikt og jord med driveplikt bør leies ut på langsiktige avtaler (10 år). Driveplikten omfatter også arealer som er egnet til utmarksbeite.
- Kommunens skog- og utmarksarealer skal selges til aktive brukere som har behov for å styrke arealgrunnet, der dette er forenlig med andre offentlige interesser.
- Kommunen skal være positiv til og legge til rette for spredt boligbygging for å øke bosettingen og sikre det sosiale miljøet og infrastrukturen i landbruksområdene. Spredt boligbygging bør fortrinnsvis plasseres på uproduktive arealer.
- Kommunal planstrategi bør følges opp, slik at primærnærings ønsker og behov for arealbruk blir ivaretatt.
- En skal være restriktiv på fradeling av våningshus på landbrukseiendommer der det etter konsesjonslova er lovpålagt boplikt.

HOVEDMÅL FOR TRADISJONELL JORDBRUKSPRODUKSJON OG TILLEGGSNÆRINGER

Holde oppe og styrke jordbruksproduksjonen slik at sysselsetning og bosetting knyttet direkte til jordbruket kan sikres. Utvikle lønnsomme arbeidsplasser og økt verdiskaping i virksomheter knyttet til jordbruksproduksjonen.

Handlingsplan jordbruk

- Kommunen og andre aktører skal gjennom sitt arbeid bidra til en opptrapping i investeringene i driftsbygninger og driftsapparat for øvrig.

- Grovforproduksjonen skal økes gjennom fokus på agronomiske tiltak som omgrøfting, nydyrkning, jordkultur, kalking, ugrasbekjempelse og lignende.
- Det skal arbeides for å øke dagens melkeproduksjon.
- De konkurransefortrinn vi har i store utmarksområder skal utnyttes for økt kjøttproduksjon av sau og storfe.
- Det skal arbeides for å øke lokal produksjon av potet, grønnsaker og bær.
- Det arbeides for at prioriterte kulturlandsskapsområder innen for ordningen om regionalt miljøprogram (RMP) er oppdatert

Tilleggsnæringer

- Det skal arbeides for at gårdsturismen bygges ut slik at bygninger kan nyttes til overnatting og andre tilbud til turister slik som fiske, lokal mat og bruk av natur utvikles.
- Det skal arbeides for å utvikle tilbud innen grønn omsorg og legge til rette for at opphold på gårdsbruk kan brukes som tilbud i arbeid for og med barn, unge og voksne som har spesielle behov for aktivitet, tilrettelegging og tilhørighet.
- Kommunen skal støtte opp om lokalforedling og salg av mat fra Sirdal

HOVEDMÅL FOR REKRUTTERING, VELFERDS-ORDNINGER, ETTER- OG VIDEREUTDANNING AV BØNDER

Landbruket i Sirdal skal være ei næring som er ønsket av de fleste innbyggere og som er en interessant og attraktiv arbeidsplass for både bøndene selv og de ansatte. Det er et hovedmål å øke det generelle kompetansenivået i landbruksnæringa, hvor en samordnet forvaltnings- og veiledningstjeneste er en aktiv medspiller.

Handlingsplan velferd og utdanning

- Gjøre landbruket ønsket av de fleste innbyggere ved å få fram viktigheten av ren norsk mat med god kvalitet. Arrangere åpen-gård dager. Få fram den frihet og de verdiene det gir for barn og voksne å bo og leve på en gård.
- Øke kunnskapen hos befolkningen i kommunen med hensyn til viktighetene av lokal matproduksjon i beredskapssammenheng.
- Samarbeide med skole og synliggjøre landbruk i skoleverket.
- Gjøre gården til en attraktiv arbeidsplass for bøndene selv ved å få opp motivasjonen, optimismen og gleden ved å drive landbruk.
- Arbeide for å få til gode avløserordninger, slik at bøndene får avlastning både til ferie og fritid og ved sykdom.

- Gi god opplæring på gården og melde avløserne på kurs og fagdager. Vise respekt for den jobben avløserne utfører som bondens stedfortreder.
- Øke det generelle kompetansenivået i landbruksnæringa ved å tilrettelegge for at praktikanter kan få opplæring på gårdene.
- Arbeide aktivt for lokal studietilbud i landbruksfag i samarbeid med Vinterlandbruksskolen på Jæren og Norsk landbruksrådgivning.
- Stimulere til at flest mulig av de gårdbrukerne som ikke har formell landbrukskompetanse kan skaffe seg nødvendig utdanning ved å delta på tilrettelagt studie .

HOVEDMÅL FOR SKOG- OG UTMARKSNÆRING

Målsetningen er å synliggjøre kommunens ressurser i skog og utmark samt arbeide for å ta vare på, bygge opp og legge til rette for utnyttelse av ressursene til beste for grunneierne og allmennheten i samsvar med "Standarder for bærekraftig skogbruk i Norge".

Handlingsplan skog og utmark

- Arbeidet med en hovedplan for landbruksveiene i kommunen er i gang og må fullføres slik at en bedre kan få utnyttet ressursene. Slike veier er også viktige for friluftslivet. Landbruksveier er typiske samarbeidsprosjekt, så det er viktig med en plan for disse. Det kan dessuten være lettere å få tilskudd med en helhetlig plan.
- Det skal settes i gang arbeid med nye skogbruksplaner for alle skogeiendommer over 10 dekar og under verneskoggrense.
- Ungskogpleieaktiviteten i Sirdal har i lengre tid vært for lav. En arbeider med å øke aktiviteten med å informere om den gode støtteordningen kommunen har.
- Kommunen fortsetter samarbeidet om faghjelp i skogbruket. Det kan vurderes å kjøpe tilleggstjeneste av faghjelpen til spesielle oppgaver i samband med skogkultursatsning.
- Øke kompetansen til grunneierne både innen skogbruk og utmark. Det er et kontinuerlig behov for veiledning, informasjon og oppdatering av næringsutøverne.
- Bedre utnyttelse av utmarksressursene til beste for grunneierne og allmennheten. Kommunen skal være behjelpelig med organisering av skogdag.

Oppfølging og virkning av planen

Konkrete og avgrensede satsingsområder og tiltak gir et godt utgangspunkt for å følge opp planen. Tiltak som kommunen tar på seg må knyttes til kommuneplanens handlingsprogram og budsjett, slik at det kan settes av ressurser til gjennomføring. For andre tiltak vil det være

aktuelt at organisasjoner eller enkeltpersoner står for gjennomføringen. Lokalt ansvarlige tiltakshavere eller entreprenører er ofte den viktigste faktor for å få gjennomført konkrete tiltak.

Landbruksplanen gir retningslinjer, peker på muligheter og er landbrukets bidrag til avveininger mellom ulike interesser. Signaler til andre sektorer om hvor landbruksinteressene er sterke og hvordan de bør tas hensyn til av annen virksomhet er viktig i så måte. Også utpeking av satsingsområder for ny næringsutvikling er et viktig signal til andre sektorer. Prioriteringer i planen bør imidlertid ikke være til hinder for å støtte andre gode tiltak som måtte utvikles, men disse må i tilfelle komme i tillegg til prosjektene i tiltaksplanen.

Vedlegg

I vedlegg er det lagt med kart over kjerneområder i kommunen.

Ferdigstillt i september 2014

Halldor Gislason

Rådgiver landbruk i Sirdal